

Szellem a fazékból - Ha már lúd, legyen kövér

2011 október 02. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

nincs értékelve

Még

Mérték

A libák többnyire galibát okoznak. Így volt ez Krisztus előtt 390-ben is, amikor az éj leple alatt barbár gallok akarták elfoglalni a várost, de Róma lúdjai felverték gágogásukkal a fáradt ?rséget. A történet nem mese, Ovidius is ír a "Capitoliumot hangjukkal megmenekít?" harcias madarokról.

Hasonlóképpen járt a jámbor remete, Márton is, aki nagy alázatosságában az ólba bújt, amikor megtudta, hogy püspökké akarják választani. De a libák ?t is elárulták, és a pannóniai Savaria városában (Szombathelyen) született egykori légionárius így lett 371-ben a franciaországi Tours püspöke. Az Avis Martistól (Mars madara) rövid út vezetett az Avis Martinus (Márton lúdja) kifejezésig. Mártont szentté avatták, és temetésének id?pontja (november 11.) Szent Márton napja lett. Ilyenkor minden rendes ember ludat eszik.

Feltehet?en nem hálából. A régi népi kalendáriumban november 11. a tél kezdete volt. Ezen a napon hajtották be a szabadból az állatokat, rendezték az utolsó vásárt, ez volt a paraszti munka (az adósságok) elszámolásának id?pontja. Ekkorra forrt ki az újbor is, és a tavaszi liba novemberre érte el a hízásnak azt a fokát, ami már a lúd rangjára emelte. Ilyenkor, ahogy Magyar Elek, az Inyestemester írja, "már b?séges és finom ikrás a zsírja, a szájban szinte elolvad a töpörty?je, mandulaíz? a hája és óriásira növekszik a szép, világos szín? mája, mely egyaránt f?lséges csemege, f?zzük bár f?szeres húslevesben, t?zdeljük meg szegf?szeeggel, vagy áztassuk egy éjszaka szelíd tejecskében, süssük meg benne másnap, avagy alakítsuk pástétommá strasbourgi módon szarvasgombával párosítva".

Szent Márton lúdjához számos hiedelem is köt?dött. Aki ezen a napon libát nem eszik, egész évben éhezik. Márton napján, ha a lúd jégen jár, akkor karácsonykor vízben poroszkál. Sok helyütt még ma is jósolnak a liba mellcsontjából: ha fehér és hosszú, havas, rövid telünk lesz, ha barnás, akkor locspocsos. A libatojás Egyiptomban az élet jelképe volt, Kínában pedig a házastársi h?ség szimbóluma. Az álmoskönyvek szerint gágogást hallani, lúddal álmodni tisztességet jelent, pedig a liba (amúgy) a szószátyárság jelképe. Magyar hiedelem az is (naná!), hogy, aki Márton-nap berúg, jöv?re nem fáj se gyomra, se feje. Falusi házaknál kóstolót küldtek a papnak (a madár hátsó fertályából), innen ered a "püspökfalat" szavunk. Se szeri, se száma a lúddal, libával kapcsolatos kifejezéseknek. A pocakos ember kövér, mint Szent Márton lúdja, a dühös: lúdmérgecs. A csecsem?, ha kézzel-lábbal hadonászik: libánczol, az ittas ember támolyog, mint lúd a jégen. Szegény madáron még az írók is gúnyolódnak. Nagy Lajos így töpreng: "A fiatal lúd neve liba, ami annál különösebb, mert a tizenhat esztend?s falusi libákat, ha megöregszenek, nem lúdnak, hanem vén tyúknak nevezik." Mintha a lúdtoll nem lett volna a középkori kódexmásolók, vagy akár a forradalom jelképe is (lásd Ludas Matyi).

De a liba mégiscsak sült jó. Az ember már csak ilyen. Ha ropogós b?r?, porhanyós húsú, ízletes, szaftos pecsenyére fáj a fogunk, akkor szerezzünk egy derék, parlagi magyar libát. Fiatal legyen, de a viláért se sovány!

Kívül-belül dörzsöljük be sóval (borssal, örömmel). Belsejébe tegyük zsemlyét a majoránna mellé, lábait kössük a püspökfalathoz. Sütés közben ötpercenként locsolgassuk, de a vége felé már csak szalonnab?rrel kenegessük, a jó meleg süt?ben csak addig hagyjuk, míg épp megsül, senyvedni ne engedjük, de felszeletelvén rögtön asztalra adjuk. És gondoljunk szegény József Attilára is ("De szeretnék gazdag lenni, / Egyszer libasültet enni"). Tegyük neki félre egy falatot.

Vinkó József, hetivalasz.hu

Ajánló